Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 88. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ТРАВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 12, 1983 No. 88. VOL. XC.

ВІДБУЛАСЯ ПЛЕНАРНА СЕСІЯ СКВУ

Торонто, Онт. (ІС СКВУ). — Згідно з рішенням ширшого засідання Президії Секретаріяту СКВУ з 12-го березня 1983 року в Ню Йорку, відбулося тут в п'ятницю, 22-го квітня ц.р., в приміщенні готелю Лейкшор Інн, ширше засідання Президії Секретаріяту СКВУ, а в суботу, 23-го квітня, ХУІ Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ.

Засідання Президії Секретаріяту СКВУ відкрив в год. 7-ій вечора та ним проводив у заступстві хворого президента СКВУ Івана Базарка, перший заступник президента Микола Плавюк.

Після молитви, полагодження вступних формальностей і прийняття протоколу з попереднього засідання, Президія застановилася над справами: ХУІ Пленарної Сесії, приготуваннями до відзначування 1000-ліття хрищення України, проєктами бюджетів на біжучу роботу СКВУ та на скликання ІУ СКВУ, статутовими вимогами відносно скликання ІУ СКВУ та різними справами.

Про стан підготовки до спільного відзначування 1000-ліття хрищення України інформували Митрополити Максим і Стефан та архипресвітер о. д-р Семен Савчук. Президія прийняла рішення покликати комісію, яка матиме завдання випрацювати до часу ІУ СКВУ проєкт загального українського відзначування 1000-ліття хрищення. Цей проєкт, одобрений Президією буде запропонований ІУ СКВУ до схвалення.

Про підготовку до відзначування 50-ої річниці голодової облоги України по країнах поселення звітував голова Центрального Координаційного Комітету СКВУ д-р Василь Омельченко. Відмічування трагічної річниці підготовляють і ними проводять крайові центральні репрезентації відповідно до своїх можливостей, а завданням Центрального Комітету є такі відмічування координувати.

Про проєкти бюджетів СКВУ — біжучого та конгресового — інформував скрабник СКВУ д-р Ф. Мартинюк. Зацікавлені справами бюджетів члени Президії зустрілися після засідання Президії для остаточного оформлення проєктів обох бюджетів на ХУІ Пленарну Сесію.

Президія присвятила більше уваги справам підготовки до ІУ СКВУ. Згідно з вимогами статуту СКВУ, Президія підтвердила своє рішення з 1982 року і постановила представити ХУІ Пленарній Сесії до одобрення і затвердження: час і місце ІУ СКВУ, кількість делегатів на ІУ СКВУ для організацій-членів СКВУ, склад Президії Підготовчого комітету голів двох основних Комісій — програмової та організаційної, програму Конгресу, розподіл інших комісій і підкомісій між Америкою і Канадою та проєкт бюджету.

Президія ще раз одноголосно підтвердила свою попередню ухвалу, що в часі ІУ СКВУ що відбудеться від 1-4 грудня 1983 року в Торонто не повинні відбуватися ніякі інші імпрези.

Президія прийняла проєкт порядку нарад ХУІ Пленарної Сесії і закінчила наради молитвою Владики

(Закінчення на стор. 4)

Запляновано Конференцію з питань історії України

Урбана, Ілл. — У днях від 15-го до 18-го червня ц.р. тут в Іллінойському університеті відбудеться чотириденна конференція під загальною назвою „Історія України: цьогочасні досліди і перспективи", яку спонзорує згаданий університет та українські інституції й меценати української науки.

Наради конференції відбуватимуться в рамках Східньоевропейської дослідчої ляборатории, що відбуватиметься впродовж місяців червня й липня. Наукову ділянку конференції підготовляє Програмова комісія, у склад якої входять професори Любомир Винар, Степан Горак, Іван Решетар і Дмитро Штогрин (організатор). Під тематичним оглядом наради конференції будуть поділені на 20 окремих сесій.

Офіційними мовами конференції являються англійська та українська мови. Досі надіслано 52 теми доповідей (40 в англійській та 12 в українській мовах), що їх зголосили доповідачі, здебільша професори коледжів і університетів в ЗСА, Канаді, Австралії, Швеції та Франції. Вибрані доповіді конференції плянується видати окремим збірником, який появиться у видавництві Іллінойського університету, як другий том серії „Українські студії". Перший том цієї серії — збірник вибраних доповідей минулорічної конференції є в підготовці до друку.

Кінцевий текст програми імена й назви спонзорів та склад комісій конференції будуть подані до відома в другій половині місяця травня.

Особи, які цікавляться питаннями історії України й бажають взяти учать у конференції, повинні звертатись до: Prof. Dmytro M. Shtohryn, Slavic and East European Library, University of Illinois, 1408 W. Gregory Rd., Urbana, Ill. 61801.

Відбувається виставка текстильних традицій у Пенсильванії

Дженкінтавн, Па. — Студійний Осередок Української Культури при Менор Джуніор коледжі, на запрошення коледжу повіту Бакс допоміг приготовити і позичив матеріяли та експонати для весняної виставки BCCC Artmobile

Цьогорічне гасло виставки — „Текстильні традиції Пенсильванії". Виставка є приміщена у подорожуючім автовагоні-ґалерії й містить традиції трьох етнічних груп з Пенсильванії: українців, німців та в'єтнамців. Виставка присвячена многогранній етнічній спадщині Пенсильванії, а поодинокі групи були вибрані на базі відмінних текстильних традицій, які віддзеркалюють спадщину та дальше відіграють важливу ролю у щоденному житті цих груп. Приблизно 150,000 осіб оглядало вже цю виставку.

Вклад СОУК до цієї виставки включав: матеріяли про Україну та український нарід, інформаційний пакет про українську вишивку, фільм С. Новицького „Писанка" та ряд експонатів: повний народний жіночий стрій з Покуття, одяг молодця зі села Гермаківка, жіночі вишивані сорочки з Буковини, монтаж зразків вишивки досліджений та ручно вишитий Стефанією Шумською-Маєр, та настінний килим.

Успіх виставки можна завдячувати співпраці між директоркою BCCC Artmobile Еймі Орр та кураторкою СОУК музейної збірки при Менор Джуніор коледжі, Христиною Їжак.

За дальшими інформаціями про розклад пляну подорожуючої виставки слід телефонувати до BCCC на число (215) 968-8424.

ПРОФ. Ф. СИСИН СТАНЕ НАСЛІДНИКОМ ПРОФ. О. ПРІЦАКА

Кеймбридж, Масс.(ФКУ). — Недавно подано інформацію про обсадження катедри української літератури ім. Дмитра Чижевського першим звичайним професором із молодих вихованців Українського Гарварду. Хоч теперішній інкумбант катедри української історії ім. М. Грушевського проф. Омелян Пріцак ще має шість років служби до своєї емеритури, але вже рік тому почалася процедура вибору його наслідника.

Перший крок мав за завдання оцінити дотеперішні успіхи асистент-професора Франка Сисина і, порівнявши його вклад до науки з осягами його ровесників, рішити чи він може бути підвищений до ранги надзвичайного (ассошієт) професора. Департамент історії покликав для цього спеціяльний комітет під керівництвом проф. Ричарда Пайпса. Після уважного простудіювання праць проф. Ф. Сисина, а теж засягнення опінії з-поза Гарварду, комітет одноголосно ствердив, що проф. Сисин під теперішню пору найкращий молодий спеціяліст історії України й Східньої Европи ХУІ-ХУІІ століть. Комітет поручив Гарвардському департаментові історії підвищити Ф. Сисина в ранзі, що дипартамент виконав на своєму засіданні в суботу, 16-го квітня.

Тепер проф. Ф. Сисина чекає ще остання перевірка, „ад гок комітету" під проводом президента Гарварду, який має вирішити про надання проф. Ф. Сисинові постійности і підвищення до ранги звичайного професора з правом наслідства на катедрі історії України ім. М. Грушевського. Ця складна процедура почнеться наступного академічного року і повинна закінчитися весною 1985 року.

Д-р Франко Сисин

Проф. Франко Сисин (народився 1946 року) — американець українського походження третього покоління. Після навчання у Принстоні й Лондоні, Велика Британія, він вступив на студії в докторській програмі Українського Гарварду в 1969 році, які закінчив захистом дисертації про Адама Киселя. У зв'язку з тією працею, яка появиться книжкою у виданнях Гарварду під кінець 1983 року, він кілька років працював в архівах Польщі та Совєтського Союзу, добувши там багато досі невідомих матеріялів, які він послідовно опрацьовує.

Він здобув велике знання доби Хмельницького, яке буде оформлене в спеціяльній монографії про характер революції Хмельницького на тлі революції ХУІІ століття.

Проф. Франко Сисин бере активну участь у працях українських наукових установ УВАН та НТШ. У науковому Товаристві ім. Шевченка він тепер виконує обов'язки заступника секретаря історично-філософічної секції.

Проголосили нагороди з Фундації Антоновичів на 1983 рік

Вашінгтон. — Фундація Омеляна й Гетяни Антоновичів проголошує, що 1983 року вона надасть третю з черги літературну нагороду за наукову працю з українознавства.

Літературна нагорода буде приділена на відзначення видатного літературного твору, написаного українською мовою, незалежно від того, де його автор живе і працює. Критерієм для призначення нагороди є висока мистецька вартість твору з творчою своєрідністю його мистецької форми. Нагорода може бути надана романові, повісті, збірці оповідань, поемі або збірці поезій, надрукованих окремим виданням або в альманахах чи журналах.

Наукова нагорода буде надана видатній праці українською або чужою мовою з ділянки українознавства, а саме історії, історії літератури, мовознавства, мистецтвознавства чи літературно-мистецької критики.

В обох випадках можуть розглядатися праці, видані 1982 або 1983 року. Твори в рукописі не розглядаються. Посмертно нагорода не призначається.

Кожна нагорода складатиметься з характеристики-відзначення й грошової суми 5,000 американських долярів.

Щоб бути розгляненим, твори мусять надійти до жюрі не пізніше 15-го жовтня 1983 року. Вручення нагород відбудеться наприкінці 1983 року.

Жюрі 1983 року складається з таких осіб: Ярослав Пеленський (університет Айови), Богдан Рубчак (Іллінойський унієрситет), Іван Фізер (Ратґерський університет), Юрій Шевельов, голова (Колюмбійський університет) і Роман Шпорлюк (Мишиґенський університет).

Листування до жюрі слід спрямовувати на адресу: The Antonovych Foundation, P.O. Box 40818, Washington, D.C. 20016.

Появилася біобібліографія П. Одарченка

Торонто — Едмонтон. — Із Видавництва Об'єднання Українських Письменників „Слово", тут, цього року, вийшла „Біобібліографія" Петра Одарченка, відомого літературознавця, фолкльориста, педагога і колишнього співробітника та довголітнього кореспондента „Свободи". З його праць зокрема відомі його публікації про Тараса Шевченка, Лесю Українку, Олену Пчілку, М. Драгаманова та багато інших.

У книжці на канві бібліографії зарисовується Римарів Гадяцького повіту на Полтавщині, місце народження П. Одарченка, студентські роки, початки його педагогічної праці, арешти і заслання, війна та еміграція. У книжці теж поміщено перелік відгуків і рецензій на друковані праці П. Одарченка, його лекції для студентів у різних університетах, бібліографія його праць низка світлин — його родини, його товаришів із семінара підвищеного типу в Ніжинському ІНО з 1926 року, на якій поміж друзями є П. Одарченко, та його особисті світлини з різних періодів його життя.

Цю книжку можна набути, написавши на адресу: Petro Odarchenko, 7601 Wildwood Drive, Takoma Park Md. 20912.

НІКАРАҐУА СТОСУЄ ТАКТИКУ МОСКВИ

Ню Йорк, Н.Й. — Представники центральноамериканської держави Нікараґуа, користуючись довголітньою практикою Совєтського Союзу й інших комуністичних держав, заатакували З'єднані Стейти Америки на засіданні Ради Безпеки Об'єднаних Націй, закидаючи Вашінґтонові підготову до війни, допомогу для антисандіністських партизан і приготовування до висадки на територію Нікараґуа.

Міністер закордонних справ тієї держави Міґуель д'Еското Брукман заявив, що біля 4,000 добре озброєних американською зброєю повстанців очікують в Гондурасі на сиґнал з Пентаґону, щоб, мовляв, ще раз спробувати провести інвазію на території Нікараґуа. Раніше уряд сандіністів подавав число повстанців на приблизно 2,000 осіб.

Амбасадор ЗСА до ОН Джін Киркпатрик, відповідаючи Брукманові категорично заперечила твердження представника Нікараґуа і повторила раніші позиції федерального Уряду і самого президента Роналда Реґена, що ЗСА кожної хвилини можуть розпочати переговори для полагодження існуючого конфлікту в Центральній Америці. Киркпатрик заявила, що ЗСА не підготовляються до жадної війни, вони тільки допомагають тим антикомуністичним силам, які не бажають визнати накинутого їм силою режиму і проти цієї сили ведуть визвольну війну.

Поза Радою Безпеки Киркпатрик заявила кореспондентам, що міністер закордонних справ Нікараґуа поширює брехню з метою підірвати довір'я і престиж ЗСА в очах інших членів Ради. Амбасадор ЗСА вважає, що Нікараґуа зломила усі раніші принципи невмішування у внутрішні справи інших країн і тим самим цілковито підірвала економіку Ель Сальвадору, який знаходиться тепер на грані розпачі. Крім того вона стала базою кубинської і совєтської зброї призначеної для інших латиноамериканських країн.

Коментуючи виступи представників ЗСА і Нікараґуа на Раді Безпеки ОН, деякі аналітики заявили, що СССР в багатьох випадках висилав і висилає марксистським партизанам зброю, а навіть власних вояків і старшин-інструкторів для ведення воєнних операцій і перехоплення влади.

Родини совєтських дипломатів виїхали з Бейруту

Бейрут, Ливан. — Совєтське посольство в Бейруті повідомило в понеділок, 9-го траня, що жінки і діти совєтських дипломатів у ливанській столиці несподівано вилетіли до Москви на спеціяльному літаку Аерофлоту.

Офіційний речник посольства сказав, що 39 жінок і 48 дітей, всі з сімей дипломатів у Бейруті, вилетіли з Бейруту на наказ совєтського посла Алєксандра Солдатова. Речник пояснив, що їх вислали тому, „щоб вони змогли спокійно провести свої вакації". Потім додав: „Ми боїмося, що щось може трапитися."

Цей крок Совєтського Союзу є вже третім подібним кроком відносно його дипломатів і їх родин за останні два роки: Москва евакувала родини своїх дипломатів з Бейруту негайно після нападу Ізраїля на Ливан у червні 1982 року і в квітні 1981 року під час сирійської кризи з ракетами і воєнних дій в Заглє.

Аналітики міркують, що такий совєтський крок може бути спрямований на затроєння атмосфери і утворення напруження після успішного завершення переговорів державного секретаря Джорджа Шулца відносно угоди між Ізраїлем і Ливаном про виведення ізраїльських військ з Ливану і безпеки ізраїльських кордонів на півночі.

Арабські аналітики говорять, що цей совєтський крок є навмисно провокаційним. Вони завважили, що шкільний рік ще не закінчився, що багато совєтських дипломатів повернулися до Бейруту лише в березні, коли положення було не менше напруженим, ніж тепер.

Сирія відкинула ізраїльсько-ливанську угоду, а міністер закордонних справ Сирії Абдель Галім Хаддам заявив на пресовій конференції в Савдійській Арабії в понеділок, що він сподівається нової війни на Близькому Сході. Міністер закордонних справ Сирії супроводив президента Гафез аль-Ассада в подорожі до Джідди, щоб переконати короля Фагда приєднатися до противників ізраїльсько-ливанської угоди.

Державне радіо Дамаску повідомляло, що Ассад і король Фагд погодилися „щодо необхідности виступити проти небезпеки накинутої Ізраїлем угоди з Ливаном".

З савдійського боку не було покищо жадних коментарів на цю тему.

У світі

З НАГОДИ 38-ої РІЧНИЦІ закінчення Другої світової війни міністер оборони СССР маршал Дімітрій Устінов опублікував у газеті „Правда" статтю, в якій, між іншим, згадує про совєтського лідера Юрія Андропова як про голову ради оборони. Це ще один офіційний титул. Його попередник Леонід Брежнєв також займав цей пост. Андропову бракує ще стати головою Президії Верховної Ради, щоб зрівнятися з Брежнєвим. Цей пост, як сподіваються західні дипломати, Андропов отримає на найближчому наступному засіданні Ради. У своїй статті Устінов також різко нападав на закордонну політику ЗСА, не згадав ні єдиним словом про ролю ЗСА і західніх союзників у розгромі ґітлєрівської Німеччини.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ заявив у понеділок, 9-го травня, що продовження розбудови совєтських ядерно-ракетних сил націлених на Азію „створює серйозне занепокоєння для ЗСА, НАТО і країн Азії". Речник Державного департаменту Ален Ромберґ заявив, що розміщення совєтських ракет націлених на Европу і Азію „вже давно перевищило все, що потрібно для законних цілей оборони". Потім Ромберґ додав: „Ми продовжуємо спостерігати дуже пильно совєтську військову розбудову, включаючи програму ракет типу СС-20".

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР БРИТАНІЇ Марґарет Тачер повідомила в понеділок 9-го травня, що загальні вибори до парляменту відбудуться 9-го червня цього року, 11 місяців перед закінченням 5-літнього терміну перебування консерватистів при владі. Консервативна партія Британії сподівається здобути перемогу в наступних виборах. Останні опитування показали, що за консерватистами будуть голосувати приблизно 45 відсотків виборців, 34 відсотків за лейбористами і 20 відсотків за союз соціял-демократів і лібералів.

СИРІЯ І ПВО ЗМІЦНЮЮТЬ ПОЗИЦІЇ В ЛИВАНІ

Вашінгтон. — Державний департамент, висловлюючи затурбованість з огляду на „постійну небезпеку відновлення воєнних дій" в Ливані, заявив у вівторок, 10-го травня, що Сирія і Палестинська Визвольна Організація розбудовують свої сили в цій країні.

Речник Державного департаменту Ален Ромберґ сказав: „В Ливані відбувалися пересування сирійських військ, але не було познак, що Сирія плянує розпочати наступ". Він також сказав, що ПВО знову ввела деяку кількість своїх військових частин у контрольовані Сирією райони Ливану.

Державне радіо в Дамаску заявило, що будь-яка ізраїльська агресія, навіть в Ливані, викличе справжню війну.

Державний секретар Джордж Шулц, який тепер перебуває в Парижі, заявив, що він звернувся до Совєтського Союзу з закликом припинити свій опір ізраїльсько-ливанській угоді та вжити свого впливу, щоб добитися виведення сирійських військ з Ливану.

Департамент оборони і Державний департамент заявляють, що Сирія має тепер у Ливані між 35,000 і 40,000 війська, збільшеного на декілька тисяч за останні тижні. Американська розвідка подає кількість сирійських військ приблизно до 50,000, з яких понад 10,000 прибули за останні два місяці.

Військові з'єднання ПВО обчислюють від 12,000 до 15,000, також значно збільшені за останній час. Американська розвідка говорить, що палестинських партизанів три тижні тому було в Ливані приблизно 9,000. Розвідка також говорить, що за цей час відбувалося сильне проникнення палестинських партизанів назад до Бейруту.

Державний департамент відмовився публічно висловлюватися відносно раптового від'їзду з Бейруту сімей совєтських дипломатів. Офіційні особи Державного департаменту стараються заспокоїти громадську думку відносно можливости того, що сподіваний напад Сирії на Ізраїль був причиною від'їзду родин совєтських дипломатів з Бейруту.

В Америці

ОДИН З ЧОЛОВИХ демократичних кандидатів на президента у виборах в 1984 році, колишній віцепрезидент Волтер Мондейл, використав для своєї кампанії звідомлення спеціяльної комісії для справ шкільництва, яка, як відомо, ствердила невідрадний стан на цьому відтинку і закликала Уряд та Конгрес поробити заходи для зміни ситуації. В. Мондейл критикував в першу чергу президента Роналда Реґена, який ніби то безпосередньо відповідає за існуючу в американському шкільництві ситуацію, хоч, як відмічають спостерігачі і кореспонденти, ситуація не була кращою за демократичних адміністрацій, зокрема останньої адміністрації Джіммі Картера. Мондейл заявив, що Р. Реґен „відвернувся плечима до потреб країни, зокрема занедбав дітей і їхнє майбутнє". Політичні аналітики звертають увагу, що у передвиборчій кампанії дуже часто є багато фразеології, але справа шкільництва стоїть під загрозою і нею повинні зайнятись обидві палати Конгресу вже в найближчому майбутньому.

КОЛИШНЯ КОНҐРЕСМЕНКА-демократка з Ню Йорку Белла Абцуґ знову почала політично активізуватися, зокрема перед президентськими виборами. Вона активна у багатьох жіночих демократичних організаціях, які зацікавлені у поширенні своїх впливів. Недавно з ініціятиви Абцуґ й інших жіночих активісток відбулось спеціяльне зібрання в Ню Йорку на якому був опрацьований окремий маніфест до усіх демократичних кандидатів на президента з вимогою, щоб вони більше як досі брали до уваги можливість включення жінок не тільки до передвиборчої кампанії, але також до інших урядових агенцій й співучасти в майбутньому уряді. Жінки погрозили, що у випадку зігнорування їхнього маніфесту вони не братимуть участи у виборах. Очевидно, не всі жінки погоджуються з гострим тоном маніфесту і в тій справі ведеться тепер на сторінках преси широка дискусія.

У З'ЄДНАНИХ СТЕЙТАХ Америки приблизно 55,000 осіб гине в автомобільних катастрофах кожного року. З того 26,000 в наслідок того, що багато, зокрема молодих водіїв, п'ють алькогольні напої перед або й під час їзди автом. Тільки в нюйоркському стейті 1,200 осіб загинуло в 1982 році в катастрофах пов'язаних з алькоголем; 350 в самому місті Ню Йорку. Матері, які найбільше терплять на цьому, бо їхні діти підростки гинуть в автомобільних випадках у п'яному стані, зорганізували окрему установу під назвою Матері проти підпитих водіїв (МАДД). Першим завданням цієї організації є добитись стейтового, а потім федерального закону, який карав би гостріше за вбивство автомобілем під впливом алькоголю і позбавляв би водіїв права на їзду.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ НАКАЗАВ двом афганським „дипломатам" покинути З'єднані Стейти Америки на протязі 48-ох годин у відплату за викинення двох американських представників з Афганістану. Речник Державного департаменту Ален Ромберґ заявив, що він не є уповноважений входити в подробиці діяльности афганських „дипломатів", але він думає, що їхнє усунення є відплатного характеру і тісно пов'язане з усуненням дипломатів ЗСА з опанованої комуністами і військами Совєтського Союзу країни. Ромберґ при тому відкинув всі обвинувачення афганського комуністичного уряду проти американців, які ніби то займалися нелеґальною діяльністю і шпигунством. У Вашінґтоні залишилися ще тільки два афганські представники.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД Реґен переконаний, що Палата Репрезентантів, відкинувши три пропозиції спеціяльної комісії для нуклеарної стратегії, що її очолював ген. Брент Сковкрофт, нанесе чимало шкоди американській обороні і спустошення на відтинку дозброєння Америки, яке не могли б навіть осягнути ворожі сили. Президент переконаний, що головні рекомендації комісії Сковкрофта, щоб затримати вже випродуковані міжконтинентальні ракети типу МХ і держати їх у вже побудованих сховках, але в майбутньому почати продукцію менших, більш практичних, нуклеарних ракет, є, на думку Президента і багатьох військовиків-спеціялістів, розумною пропозицією, яка не послаблює сили ЗСА і дає запоруку для ведення успішних переговорів ЗСА із Совєтським Союзом у справі редукції міжконтинентальної нуклеарної зброї. „Совєтський Союз мусить бути переконаний, що ми не вирікаємося теорії говорити з позиції сили", — заявив Р. Реґен на вечері в честь конгресмена Джана М. Ешбрука, республіканця з Огайо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Незавидна місія Шулца

Коли писані ці рядки — ще не можна сказати, чи місія державного секретаря Джорджа Шулца, щоб завершити бодай перший етап до замирення на Близькому Сході, увінчається повним успіхом. У висліді його безперервного кількаденного подорожування поміж Бейрутом та Єрусалимом, прийшло до порозуміння між Ливаном та Ізраїлем: Ізраїль зобов'язався відкликати з Ливану своїх 15,000 вояків і Ливан погодився на встановлення спільних ізраїльсько-ливанських патруль, що дбатимуть, щоб із території Ливану палестинські партизани не шарпали Ізраїля. Але Сирія застереглась проти того, щоб ізраїльські вояки в будь-якій ролі і будь-якій комбінації перебували на території Ливану. Шулц заявив, що ,,двері не зачинені" і що тепер ведуться переговори між Ливаном і Сирією.

Однак уже тепер, ще перед закінченням тієї безконечної ,,рунди" переговорів поміж всіми сторонами, зацікавленими у мирі на Близькому Сході, Роналд Реґен і його найближчі співробітники з Джорджем Шулцем і Каспаром Вайнберґером у проводі мають ту історичну заслугу, що виелімінували Совєтський Союз із безпосередньої участи у замирюванні Близького Сходу. Совєтський Союз діє там за посередництвом Сирії, палестинських терористів і ливанської мусулманської міліції. Совєтський Союз не зацікавлений у мирі на Близькому Сході, тільки, навпаки, у зберіганні Близького Сходу, в тому числі Ливану, як перманентної бочки пороху і як терену, на якому можна вести гру проти Америки. Проте залишається сумнівною річчю, чи Сирія дасть себе нацьковувати вічно Москвою, коли виявиться, що більшість арабських країн таки сприяють мировому плянові Реґена, за яким першим ступенем до замирення є вивести з Ливану всі чужинецькі війська — Ізраїля, Сирії і Палестинської Визвольної Організації.

Державний секретар Шулц мав і далі має перед собою страшенно важку і неприємну працю. Бо це не легка і не приємна справа мати діло з таким союзницьким лідером, як ізраїльський прем'єр Менахем Беґін, політичний максиміст, який хоче всебічної допомоги для Ізраїля від Америки, але не визнає бажання і конечности Америки мати приятелів і жити у згоді також із прозахідним арабським світом — Єгиптом, Ливаном, Марокко, Тунісією, Савдійською Арабією, Йорданією багатими на нафту еміратами. Коли Шулцові вдалося довести до ізраїльсько-ливанського порозуміння щодо відкликання з Ливану 15,000 ізраїльського війська, то можна сподіватися, що пощастить довести до порозуміння між Ливаном і Сирією. Ізраїль відгрожується, що коли Сирія не погодиться на той ізраїльсько-ливанський пакт і не захоче забрати своїх 30,000 вояків із Ливану, то й він, Ізраїль, не відкличе відтіль свого війська, а може його ще скріпить. Москві не залежить на тамошньому мирові і тому нацьковує Сирію. Але ледве чи Москва захоче такого погіршення відносин з Америкою з приводу Близького Сходу, щоб й так напружену вже ситуацію довести над берег війни.

Трагедію переживає Ливан, колись мета міжнародного туристичного руху столицею Бейрутом, якого назвали одним із найкращих міст у світі. Сьогодні Ливан покритий руїнами в буквальному розумінні цього слова; панує там нужда і хаос. У Ливані все ще існують два взаємоворожі табори земляків, які втримують свої ,,приватні міліції" в ім'я анахронічної релігійної ненависти — християни і мусулмани. Однак Роналд Реґен — людина туга, тверда, послідовна. Коли він поставив собі за ціль 1) не допустити до комунізму в країнах Центральної Америки і 2) завести мир на Близькому Сході, то він тих двох закордонних завдань не покине. Америка все ще має змогу і має силу протидіяти Совєтському Союзові, який руками Куби й Нікараґуа сіє заколот в Центральній Америці й руками Сирії та Лівії сіє заколот на Близькому Сході.

Такої місії, як замирення на Близькому Сході, не можна успішно виконати впродовж тижнів ані місяців. Треба безмежної впертости, терпеливости, тугости хисту і завзяття, щоби переборoти усі труднощі — расовий, національний і релігійний фанатизм та інтриґи, підтримувані більйоновими сумами від Москви.

І Роналд Реґен і Джордж Шулц вірять, що їм намічені цілі пощастить осягнути. Треба приєднатися до цієї їхньої віри.

Роман Рахманний

ХРИСТИЯНСЬКА ОСНОВА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Проти українських патріотів-націоналістів з давніх-давен ведеться люта пропаґандистська кампанія речників т. зв. ,,великодержавного шовінізму", властиво, націоналізму російського. Український націоналізм у всіх його виявах — культурному, економічному, духовному й політичному — поневолювачі плямують, як ,,вузькоглядний шовінізм" етнічної групи без державницьких традицій. Це — ніяка новина, а втім боротьба з тією ворожою пропаґандою проходить доволі успішно для сучасних українських патріотів.

Однак підступнішу (і тому небезпечнішу для української справи) кампанію провадять керівні прошарки великодержавних націй проти українського визвольного націоналізму на духовно-церковному фронті. Є такий фронт, хоча багато український людей не помічає або не хоче бачити його. Духовні імперіялісти атакують українських церковних самостійників та весь український визвольний націоналізм, як т. зв. реакціонерів, що понад ,,християнське людство" вище ставлять свою власну націю ,,саме тепер", коли, мовляв, треба ,,насамперед бути людиною" і ,,обмежувати національні прагнення" в ім'я т. зв. універсальних інтересів людства.

Відповідь проста

Можна б відповісти їм просто: — Воно то легко, зручно й корисно пропаґувати ,,універсальне" й ,,обмежувати вузьконаціональне" тоді, коли рідна національність пропаґаторів має власну державу і суверенну національну Церкву або якщо та національність має панівну позицію у своїй багатонаціональній великодержаві. Тим часом український народ і досі позбавлений своєї самостійної держави і далі залишається невільником чужоземної влади в чужинецькій великодержаві. Українці і українки на рідних землях мусять коритися комуністичній владі та визнавати чужу церковну адміністрацію, що на свій лад зміцнює совєтську Росію та її безбожницьке правління.

Та й у демократичних державах Заходу українські поселенці і їхні нащадки живуть під асиміляційним тиском державних і суспільних структур, що їх у цьому зміцнює також місцева церковна структура. Нерідко звідтіль лунають заклики, щоб люди українського роду ,,переставилися" на так звані вселюдські християнські позиції та щоб не думали ,,націоналістично". Не відстають від цих закликів і практичні заходи: намагання українських ієрархів — Української Католицької та Української Православної Церков — оформитися у власні всесвітні церковні структури натрапляють на перешкоди з боку саме цих ,,універсалістів", національні Церкви яких мають забезпечене місце у своїх державах.

При джерелах віри

На їхні заклики, закиди і застереження треба дати належну відповідь. Та й ми самі потребуємо відповіді на сумніви, що їх породжує той тиск.

Ця відповідь нескладна, але правдива: Український визвольний націоналізм світського і церковного характеру ґрунтується в біографії та вченні Ісуса Христа. Як людина, Христос був нащадком Давидового роду, виховувався на юдейських традиціях, хоч виростав і мужнів у провінційній Галилеї. Всьому людству Христос приніс універсальну заповідь: ,,Люби ближнього, як самого себе", другої щодо черговости після першої вимоги — ,,Люби Господа Бога свойого всім серцем своїм, всією душею своєю, і всім своїм розумом!".

Але й ця вимога ґрунтується у Старому Заповіті, що його Христос прийшов ,,доповнити, а не руйнувати". Апостолам він пояснив: ,,Я посланий тільки до загинулих овечок з Дому Ізраїля..." Коли ж Христос в'їжджав в Єрусалим, напередодні свята Пасхи, тоді його очі наповнилися людськими сльозами жалю за своє рідне місто. У Своїй божеській візії Він бачив, як вороги облягли Єрусалим, здобули його, більшість мешканців вигубили, а решту прогнали на всі сторони світу.

Так, Ісус Христос плакав над недолею юдейсько-ізраїльського Єрусалиму, а не над недолею Риму, Царгороду, Москви чи будь-якого іншого ,,святого міста", яке мало чи має прагнення бути ,,універсальним центром людства" та якоїсь понаднаціональної всесвітньої держави й віри. Як боголюдина, Ісус Христос своїми почуттями щиро болів долею й недолею ізраїльського народу. Його проповідь мала і має значення для всіх людей усіх часів, але це не заперечує його людяного патріотизму, доповненого словами: ,,Ніхто не має більшої любови, як той, хто свою душу кладе за друзів своїх". Адже, найближчими друзями, звичайно, є люди свого рідного народу — ,,свого рідного Єрусалиму".

Визвольна філософія любови

Кожен народ, що бореться за своє визволення з чужинецької політичної, економічної, культурної та духової неволі, діє в згоді з цією визвольною філософією любови. У християнських народів ця філософія основується на Христових заповідях. Його неземні ідеї можуть знайти своє втілення у даному народі лише тоді, коли той народ матиме упорядковані життєві відносини та цілковито вільну волю у виборі свого життєвого шляху. Всяке чужоземне поневолення звужує, або взагалі виключає, можливість даного народу прямувати своїм шляхом до Бога.

Тому й визвольна боротьба українського народу є і людська, і Божа справа. Тому і український визвольний націоналізм являє собою не реакційну але поступову силу, що здійснює справді універсальну концепцію розвитку людства через політичне й релігійне усамостійнення свого народу. Українські націоналісти не звужують історії свого народу, ані не скорочують основних традицій, що їх наш народ на ґрунті

(Закінчення на стор. 4)

З МОГО ВІКНА
Іванна Савицька

Сивенькій пані

За їдальняним столом у гостинному домі подружжя В-ів сиділо кілька осіб. На чоловому місці — сивенька пані, уосіблення чару й теплоти, що огрівали хату, промінювали погодою і незвичайним спокоєм.

Пані розмовляла з Христиною (співачкою), бо їх єднало добре, давнє знайомство, а я, прислуховуючись, роздивлялась дискретно по хаті, любуючись скромністю обстановки, і молитовною тишею, що стелилась доріжкою по дерев'яній долівці.

Це якісь незвичайні люди, незвичайна хата...

Мій погляд прилип до фотографії, що стояла на столику, з якої дивились гейби знайомі очі й питали: — вгадай, хто я?

Закружляли в уяві різні — прерізні картини, призабуті вже образи, і я, порпаючись у них, немов у якійсь шухляді, вигребувала із дна уяви різні людські обличчя, усміхи, голос, наполегливо шукаючи розв'язки.

Так, я бачила цю людину, запам'ятала добре погляд її очей, чула мову, п'ятнадцять років тому назад, а може й більше.

Я була захоплена його проповіддю, зачарована гейби, й не тільки я, а багато, багато інших.

А потім — ще один образ, коротка зустріч в Італії, перелетний обмін словами, гостина в манастирі, і уявна картина щезає, розпливається майже, а з фотографії дивиться прямо на нас золотоустий проповідник, архимандрит Любомир Гузар.

Це певно пам'ятка-подарунок з якоїсь місійної нагоди, з нагоди особливих відвідин...

Хвилина тиші і мовчання.
— А це, — мій син, — каже сивенька пані, і в материнських очах кружляють промінчики щастя...

Ол. Зозуля

Коли хочеться плакати

У кожної людини закарбувався у душі клаптик спогадів про дитинство. Може тому, що від нього наверстується шлях людської долі. Мені чомусь зберігся в душі сільський ставок з піснею — різноголосого жаб'ячого кумкання, що дарувало тепло надвечір'я. Кумкання сповіщало, що час клепати коси — надходять жнива.

Це було понад піввіку тому. Як же ж виглядає село сьогодні? Ганна Дениско (спасибі їй ,у своєму репортажі ,,Наша з тобою земля", щиро розповіла про будні рідного села. Це вперше журнал ,,Вітчизна" подарував нам крихітку правди.

Щоб зрозуміти сьогоднішнє село, дамо слово авторці:

,,Мені випало щастя називати рідним, мабуть, найвідсталіший колгосп в області. Кажу — щастя, бо де ще є такі світанки і такі вечори, такі бори й луги, як у моєму пресвітлому селі! Тут ще журавлі ходять озиминою у тебе на очах, і тінь лелечого крила не раз ковзне за день над твоєю головою... І люди в моїй Загрунівці на Зінківщині — доброзичливі, терплячі. Не везе їм тільки. Не роками — десятиліттями вже немає в колгоспі хазяїна. Усе ходили в ролі голови правління випадкові люди. Кожен своїм безладним господарюванням відлякував молодь від села більше за попередника.

Відлякував! — це означає, що присланий голова тільки й того, що прикручував гайки голим адмініструванням. Колгосп об'єднує три села, а знайти керівника нема з кого. Чому? Авторка пояснює:

— Але в тім-то й річ, що роки загрунівського безталання вигнали з села так багато молодих, розумних, освічених, ініціятивних і душевних людей, що з тих, хто зостався, не дуже кого знайдеш, аби висунути на керівну посаду... Яка тут гарна школа — вашу дитину вчителі встигнуть спитати п'ять разів на день, перед вами буде повна картина її знань, і викласти уроки не похапцем, а ґрунтовно, завжди встигнуть...

Бо в клясі п'ять учнів...

Гарний 'дитсадок', гарна школа — чомусь тільки плакати хочеться, коли думаєш про них...".

П'ять учнів у клясі! Це вже повна трагедія села, яку авторка пояснює так: населення ,,сьогодні цілими вулицями йде на пенсію і де малі діти не вміють гратися в дитячі гри бо бачать поруч себе тільки дорослих".

Кінчаючи розповідь про своє рідне село, авторка з болем в душі благає рятувати українське село, говорячи:

— Які світлі уми, які чисті серця, які небайдужі душі потрібні сьогодні нашому селу, щоб не перервалися його найдорожчі традиції, а відтак — щоб збереглися найцінніші риси національного характеру".

А звідси напрошується висновок: все це може бути, але тільки у власній українській державі.

Андрій Турчин

У БОРОТЬБІ ЗА ПРАВДИВУ ІНФОРМАЦІЮ

Нинішні бібліотеки — це не лише збірки книжок, але й осередки інформаційної служби. Велику ролю у цій службі виконують різного роду каталоги. Із допомогою каталожних карток читач може не тільки знайти бажану книжку, але й довідатись про наявність у бібліотеці книжок, чи інших бібліотечних матеріялів, з ділянки його зацікавлень. Допоміжними тут в першу чергу є предметні рубрики.

У нинішніх часах каталожні картки в англомовних країнах виготовляються за другим виданням англо-американських правил каталогізації. Якщо ж ідеться про клясифікацію то попри десяткову клясифікацію Дюї, дуже поширеною, особливо в університетських та інших дослідних бібліотеках, є клясифікація Конґресової бібліотеки. Взагалі КБ, будучи фактично національною бібліотекою ЗСА, грає дуже важливу ролю серед бібліотек не лише ЗСА, але й інших країн світу. Тому для нас дуже важливою справою є, чи каталожні картки, виготовлені за клясифікацією КБ, як і їх предметні рубрики вірно інформують читача про Україну, а чи може його баламутять на нашу шкоду.

Усі ми добре знаємо, як царська Росія всякими засобами старалась переконати цілий світ, що всі східні слов'яни — ,,триєдиний" російський народ, спадкоємець Київської Русі. На жаль, ця брехня, повторювана довгий час і на кожному кроці, закріпилась на Заході як історична правда. За посередництвом Алексія Бабіна, працівника Бібліотеки Конґресу, ця офіційна російська теза знайшла свій вислів у клясифікаційних схемах і предметних рубриках цієї ж бібліотеки. І хоч після двох світових воєн зайшли великі зміни на політичній карті Европи, КБ ще досі не справила своїх застарілих клясифікаційних схем і предметних рубрик у відношенні до східніх слов'ян, як і інших народів Совєтського Союзу. Змінити наставлення та довголітню практику КБ тепер не так легко, коли зважити, що не тільки американські, але таки й декотрі українські професори часто мішають Русь, Росія і Совєтський Союз у своїх англомовних виданнях.

Якщо йдеться про українських бібліотекарів, то треба ствердити, що вони були першими серед усіх бібліотекарів ЗСА й Канади, що звернули увагу на пекучу потребу змін її клясифікаційних схем та предметних рубрик ще в 1960 році. Українські бібліотекарі також були ініціяторами та співосновниками Слов'янської і східньоевропейської секцій Асоціяції колеґіяльних і дослідних бібліотек — відділення Американської Бібліотечної Асоціяції. Йшлось бо їм про те, щоб мати форум для дискусій та підтримку у їхніх виступах перед Конґресовою бібліотекою. Нічого отже дивного, що коли при згаданій секції створено спеціяльну комісію для справ клясифікації і предметних рубрик КБ до якої ввійшло аж трьох українців.

В наслідок тиску як поодиноких українських бібліотекарів, так і згаданої комісії, КБ перевела цілий ряд змін. Тепер вже вона вживає назви ,,Україна" (в англійській мові), а не ,,Росія" (як було колись) після назв місцевостей в Україні, та у посередніх підподілах предметних рубрик і назви ,,Радянський Союз", який до 1981 року вона все ще звала ,,Росією". Великі зміни пророблено в клясифікаційних схемах і історії Альбанії, Болгарії, Чехо-Словаччини, Польщі та Югославії, але з різних причин поминено Совєтський Союз, хоч усі відчувають пекучу потребу нової схеми до нього. Справу змін у відношенні до України та цілого Совєтського Союзу знову видвигнув автор цих рядків, що є головою Комісії каталогізації УБТА. Внаслідок листів до Бібліотеки Конґресової бібліотеки та членів Конґресу, статтей у пресі та особистих контактів, КБ погодилась розглядати пропозиції змін у відношенні до України, але тільки ті, що їх предкладе Комісія Каталогізації УБ—ТА. УБТА радіє, що його акція має широку підтримку серед української громади, а особливо УНСоюзу.

ЛІДЕР КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ КИТАЮ Гу Яобанґ, який відвідує Румунію, у понеділок, 9-го травня, хвалив Румунію за її незалежну від Москви закордонну політику, але уникав прямої критики Москви, що може бути познакою, що Китай в даний час не бажає припиняти переговорів з Москвою про покращання відносин.

Яр Климовський

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ,,ЗАГРАВА" В ГАЛИЧИНІ

(З приводу 30-річчя смерти сл. п. Володимира Блавацького)

II.

Театр придбав своїми засобами відповідні костюми для кожного спектаклю згідно ескізів сценографа, так, що в той час був найбагатшим театром у Галичині під поглядом костюмів, реквізиту і сценічного оформлення. З уваги на те, що акторський склад сливе не мінявся на протязі трьох, чотирьох років, дозволяв мистецькому керівникові доводити зіграність ансамблю до високого мистецького рівня.

З людською пам'яттю, відомо, не завжди гаразд, а це ж відстань півсторіччя тож, щоб когось із акторів не опустити, хто в той час був у ,,Заграві", найкраще, як подам за абеткою прізвища акторів, що брали участь у спектаклі ,,Тарас Шевченко", бож, як сказано, в тому часі акторський склад майже не мінявся. Якщо когось я ненароком поминув би — ввічливо прохаю вибачення.

Ось оцей виказ акторів: В. Блавацький, С. Богун, Л. Боровик, І. Горбачівна, О. Данилко, Р. Зелез, Г. Істоміна, Н. Калинович, В Королик, В. Левицька, Є. Левицький, О. Левицький, Н. Лужницька, А. Маруненко, Н. Мелехівна, Є. Неделко, Б. Паздрій, Я. Рудакевич, В. Сердюк, Л. Сердюкова, М. Степова, Р. Стрільчик, І. Цьолко, І. Яріш. Крім поданих у ,,Заграві" були ще: Ганна Совачева і Євген Курило; Курило, мабуть, у той час був у відпустці.

Слід зазначити, що ролю Тараса Шевченка грав Леонід Боровик, а Володимир Блавацький генерала Дубельта. Режисерував Блавацький, сценічне оформлення — Боровик. Адміністрація: І. Менделюк.

Щоб читачеві, що не бачив ,,Заграви", створити образ більших сценічних видовищ цього театру, вистане згадати тільки одну виставу ,,Тарас Шевченко", в якій було тридцять дієвих осіб. Більш-менш з такою обсадою або й більшою, не згадуючи ,,Гриця" були п'єси такі як: ,,Голгота", ,,Камо грядеши?" в двох частинах, ,,Тарас Бульба", ,,Батурин" й інші історичні п'єси.

Про початки й розвиток ,,Заграви" подано в цьому обмеженому розміром спогаді в загальних обрисах, цікаві знайдуть обширніший матеріял у блискучій статті А. Радванського, поміщеній в книзі ,,Наш Театр", том І, сторінка 313. Ціллю автора цих рядків було сказати ще декілька слів про Володимира Блавацького, як режисера і принаймні приторком, як людину.

* * *

Почнім від того, як Блавацький, як режисер розв'язував деякі проблеми в окремих сценічних текстах. Як приклад подамо його режисерський підхід до Стефаникової ,,Землі", якої, до речі, сценічний текст виготовив він сам Блавацький. Найкраще віддамо голос самому Блавацькому. ,,Захоплювала мене пластичність його образів, — мов з каменя різьблені вони Стефаником та театральність діялогу. Подих великої поезії, що віяв із слів і дій Стефаникових героїв, змушувала мене довго шукати відповідної форми її сценічної передачі. Як пролог я використав повне глибокої поезії 'Моє слово', і за допомогою своєрідного хору 'слів поета' (що викликали асоціяцію хору в грецькій клясичній драмі) мені пощастило піднести сценічну дію на вищий ступінь драматичного насичення." Або погляд Блавацького на оформлення сцени: ,,якщо в спектаклі забудовується сцену великою кількістю предметів, декоративно її перевантажується, відвертається увагу від слова, його змислу, створюється диспропорцію поміж словом й образом, чим нищиться цілий ефект спектаклю".

Володимир Блавацький мав великий дар спостережливости. Вмів бачити очима, але й умів заглянути в нутро людини-об'єкту. Мав не абиякий хист влучно окреслити персонаж, але його не накидав досвідченому акторові та дозволяв йому вести ролю по вибраній ним лінії. Молодому, ще не досвідченому акторові вмів у приступний спосіб пояснити, що від його ролі вимагає, щоб вона не виходила поза рамки загального пляну. Щоправда був вимогливий, любив точність і докладне виконування обов'язків. Не можна сказати, що не був об'єктивний вирозумілий і справедливий. До речі, він сам до себе був дуже вимогливий. На потвердження цього наведу його власні слова: ,,'Травіята', коли мати на увазі режисерський бік вистави, не була найкращою моєю роботою (це мушу признати)". ,,Київ" 1950, ч. 1. — Три роки ,,Львівського Оперного Театру", сторінка 39). Цінив об'єктивну критику, але такої, яка могла від'ємно відбитися на цілости ансамблю, не виносив. Блавацький не тільки багато знав про театр, він же ж викладач Драматичної Студії, він багато бачив світової слави акторів, світової слави театрів. Між іншим він захоплювався режисерськими працями Макса Райнгардта. Вмів, як сказано, спостерігати, але й умів присвоювати чи пак взоруватися на найбільш мистецьки вартісному і його відповідно перетранспонувати. Недаром говорили: ,,...Театр мусить і повинен шукати тих тонів, які знаходять відгук у душі глядача". Вправді Блавацький у ,,Березолі" був тільки один рік, та скористав з нього дуже багато. Леся Курбаса цінив особливо. Наприклад про ,,Народнього Малахія" в поставі Курбаса сказав: ,,Постава Курбаса, свіжістю і сміливістю режисерських засобів, яскравістю акторських образів (у чому заслуга режисера), була новим словом тодішнього українського театру".

Ті, які мешкали за німецької окупації у Львові або до нього приїжджали і бачили вистави, що їх режисерував Володимир Блавацький, щойно тоді могли оцінити його режисерський талант. Пригадаймо собі, як виглядали до 1939 року оперні вистави у Львові. Окремі сцени будувалися фронтально, солісти співали ,,на публіку" та чи треба чи не треба обов'язково прикладали руки до серця і ,,дули" щосил, а всю увагу звертали виключно на дириґента. Володимир Блавацький уперше у Львові показав, що оперу можна не лише відспівати, але і відіграти.

Блавацький навіть у Німеччині в примітивних таборових умовах показав понад двадцять ним режисерованих спектаклів, а коли німецькі актори побачили ,,Антиґону" Ануї у виконанні Ансамблю Українських Акторів, не могли вийти з подиву, що так може режисер поставити п'єсу в таких обставинах.

Як актор, на протязі років мав безліч роль, у яких

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ПРОГОЛОШУЄ МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ — МІСЯЦЕМ ДЕЛЕҐАТІВ 30-ої КОНВЕНЦІЇ УНСОЮЗУ!

ДОРОГІ ДЕЛЕҐАТКИ І ДЕЛЕҐАТИ 30-ої КОНВЕНЦІЇ УНСОЮЗУ! В ТРАВНІ Ц. Р. ВІДЗНАЧАЄМО ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ВІД КОНВЕНЦІЇ, ЯКА ВІДБУЛАСЯ МИНУЛОГО РОКУ В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й. БУТИ ВИБРАНИМ ДЕЛЕҐАТОМ НА КОНВЕНЦІЮ ПРИНОСИТЬ НЕ ТІЛЬКИ ПОЧЕСТЬ, АЛЕ І ОБОВ'ЯЗОК ДБАТИ ПРО РОЗВИТОК УНСОЮЗУ, ТОБТО ЗБАГАЧУВАТИ ЙОГО АПЛІКАЦІЯМИ НОВИХ ЧЛЕНІВ. ТОЖ ПАМ'ЯТАЙМО, ЩО НЕ МОЖЕ БУТИ НІ ОДНОЇ ДЕЛЕҐАТКИ ЧИ ДЕЛЕҐАТА, ЯКІ НЕ ПРИДБАЛИ Б В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ 30-ої КОНВЕНЦІЇ УНС БОДАЙ ОДНОГО ЧЛЕНА.

Студентський Клюб в Менор коледжі.

Дженкінтавн, Па. — Український Студентський Клюб при Менор Джуніор коледжу закінчив успішно 1982-83 академічний рік. Активність цього Клюбу включає багато ділянок: харитативну, суспільну, культурну та товариську. Клюб також служить як допоміжне рам'я для Студійного Осередку Української Культури при Менор Джуніор Коледжі. Крім підтримки для СОУК, інші культурні почини клюбу включали: допомогу в підготовці осіннього Українського Фестивалю, члени Клюбу були спонзорами традиційної Святої Вечері, яка відбувається кожного року. Вони вгощали гостей та з весною зорганізували курс писання писанок для зацікавлених студенток в коледжі.

До харитативної діяльностиКлюб причинився закупленням книжок, написаних українською мовою, які передано для місійної школи Сестер Василіянок в Аргентині. Члени управи Клюбу вручили також щедрий грошовий дар Сестрі Гавриїлі, директорці цієї місійної школи. Як і попередніми роками, Клюб не забув і про філядельфійський сиротинець Сестер Василіянок на свято го Миколая.

У суспільно-товариській ділянці Клюб виявив ініціятиву, щоб скликати представників українських клюбів при філядельфійських та сусідніх коледжах і університетах. Членки Клюбу також брали участь у телевізійній програмі „People are talking" на телевізійній станції KYW-3, де поодинокі членки виступили проти легалізації маріхуани.

Дорадник Клюбу Христина Їжак та мгр Роман Дубенко від СОУК та Клюбу відвідали Український Клюб при Пенсильванійському університеті, де мали коротку доповідь про історичне значення писанки; висвітлили фільм С. Новицького „Писанка", а Галина Сеник-Куц показала присутнім, як писати писанки.

Клюб закінчив академічний рік 20-го квітня 1983 року. Члени Клюбу ходили на формальну вечерю та відбули поїздку до театру і так приємно закінчили свою річну каденцію. Сім членок Клюбу закінчать коледж цього року.

Лекція про Великий голод на форумі УІА

Ню Йорк, Н.Й. (Л.Волянська). — У серії „лекцій УНІГУ в Українському Інституту Америки" ч. 3, під заголовком „Український Великий голод 1933" виступив тут, в УІА, у суботу, 23-го квітня, молодий вчений — історик з Українського Науково-Дослідного Інституту Гарвардського університету, д-р Джеймс Е. Мейс. Він говорив про Український голокост — штучний голод в Україні 1932-1933 років. Ця лекція дістала найвищий розголос в обіжниках УІА вже перед її вигологенням, де її називалося „однією з найбільш важливих програм Українського Інституту на 1983 рік", як також розголос на сторінках української преси. Тому всі три кімнати УІА другого поверху були вщерть виповнені здебільшого українською молоддю, представниками преси та загально громадянством. Навіть на партері, в бібліотеці УІА та у фоє, було повнісінько люду, які там могли з увагою оглянути дбайливо і з знанням зроблену виставку

Виставку приготували молоді члени Інституту під проводом заступника голови Комісії громадських звязків УІА Юрія Мартинюка.

Матеріяли для виставки постачило подружжя піонерів, українські поселенці тут, в Америці, вже другого покоління, Богдан і Анна Гірчиці з Пассейку, Ню Джерзі, які протягом півстоліття зберігали оригінальні примірники деяких американських газет, тих газет, що всупереч явній тодішній тенденції в інших американських періодиках закривати відомості про народовбивство українців у СССР, — присвятили свої сторінки висвітленню першого голокосту в цьому столітті — Великого голоду, вчиненого сов єтами над українським народом. Всі ці матеріяли, пожовклі від давности, але в доброму стані, можна було читати, оглядаючи знімки страшних голодових картин, під написами на всю сторінку, наприклад: „Селяни України винищуються без сліду..." Тут же було видання „Українського Тижневика" ч. 12 („Special Issue"), яке роздавано відвідувачам безкоштовно.

Подружжя Б. і А. Гірчиці були особисто присутні на експозиції, де з ними відвідувачі могли вести розмови.

Пізніше подружжя Гірчиців представив присутнім у залі доповідей керівник програми інж. Володимир Баранецький, один з директорів УІА. Зібрані привітали їх оплесками признання.

У програмі Вечора, що його відкрив інж. Баранецький коротким вступним словом про український голокост, мала бути теж доповідь очевидця голоду ред. Юрія Степового, редактора чикаґського двотижневика „Українське Життя", та спогади його дружини Наталії Степової, теж очевидця голоду. Але п-во Степові були перешкоджені, тому коротке резюме їхньої доповіді по-англійськи прочитав натомість адв. Віктор Рудь.

Представляючи слухачам головного прелеґента д-ра Джеймса Е. Мейса, інж. В. Баранецький подав дані з його життя і наукової праці, підкреслюючи його унікальні кваліфікації для опрацьовування якраз голодової теми: д-р Мейс має за собою глибокі студії історії України XX століття, в тому особливо доби українізації і розгрому українських незалежницьких аспірацій Москвою на переломі 1920-их і 30-их років. „Якраз на початку 1930-их років було застосовано большевиками нечувану до того часу в історії світу методу штучним голодом зробити кінцеву розв'язку української проблеми в СССР", — казав В. Баранецький, підкреслюючи, що саме цим Вечором УІА розпочав більші й важливіші голодові відзначування на терені метропольного Ню Йорку, які запляновані тут протягом усього 1983 року. Він пригадав зібраним, що головні релігійні поминки-відзначування крайового засягу відбудуться в Провідну неділю 15-го травня, в Савт Бавнд Бруці, Н.Дж., у Церкві-Пам'ятнику, побудованому в пам'ять всіх загинулих від штучного голоду мільйонів українських селян-хліборобів у 1932-1933 роках.

Головний прелеґент, д-р Дж. Мейс, з ерудицією професора університету, не зважаючи на його молодий вік, виголосив одногодинну лекцію серед тиші, коли здавалося,що кожне його слово хочуть увібрати в себе слухачі, не проронити ніже слова про велику трагедію України.

Доповідь д-ра Джеймса Мейса мала в собі переважно ті відомості, що і в його 36-сторінковій статті-ессеї, надрукованій минулого грудня в Альманаху УНСоюзу 1983, та в „Українському Тижневику" в п'ятьох частинах, в чч. 3,4,5,6, і 7-му вже цього року. Але ці відомості були у великій мірі усучаснені, що свідчить про безперервну наполегливу працю молодого вченого над його книгою про великий голод, яка має появитися незабаром в УНІГУ. Серед слухачів, як сказано, була переважно молодь, ті які не зовсім знайомі з працями д-ра Мейса, про що можна було зробити висновок на підставі питань, що їх ставилося доповідачеві. Питання і відповіді після доповіді особливо втішалися увагою всіх.

Серед питань найболючіше — чому українську трагедію було замовчано в світі? Відповідь: тяжко це пояснити; він д-р Мейс, сам ще працює над цією загадкою. Д-р Мейс тут вказав на матеріяли, прихильні українцям, які були опубліковані на Заході, і назвав прізвища прихильних нам журналістів, які були в ЗСА, але їх було в той час зникомо мало. Про „Червону декаду" в Америці — замовчування українського голокосту, штучного голоду з „ласки" Москви, який відбувся десять років перед голокостом жидівського народу, обширно писав д-р Мирон Куропась українською мовою в „Свободі", чч. 82, 83, і 84, ц. р., 3-го, 4-го і 5-го травня, та англійською мовою в „Українському Тижневикові" ч. 12, з неділі, 20-го березня, ц.р., що ще має назву „Спеціяльного видання".

На питання, яка різниця поміж обома голокостами: українським і жидівським, — була відповідь: Сталін, властиво, не хотів умертвити кожного українця „для чистоти раси," як це робив Гітлер із жидами. Сталін змагав до того, щоб зломити назавжди спротив України, зломити її національний хребет і цим „розв'язати остаточно українське питання", знищити село — базу національних почувань, і національну еліту, тобто — знищити українців як націю.

Скільки українців померло від голоду? — Розмахом знищення, спустошенням землі цей геноцид стоїть на першому місці в світі, — була відповідь. Твердих чисел неймовірної демографічної катастрофи нема, — а приблизні підрахунки хитаються від трьох-чотирьох мільйонів до десяти мільйонів жертв, а навіть до 15-ти мільйонів. Сам він приймає покищо число до семи мільйонів і сподівається, що у визначенні його багато зможе зробити демограф Александер Бабйонишев, Максудов, що опрацьовує голодові матеріяли на підставі архівів, які є в ЗСА і Канаді, та на підставі аналізи самих підсовєтських джерел; деякі з них він сам нещодавно зміг привезти на Захід з СССР.

Про працю Максудова пише також проф. Омелян Пріцак у „Свободі" ч. 83, з середи 4-го травня, що книга Максудова про демографічну катастрофу — спустошення українських сіл в роках 1932-1934, „матиме 400 сторінок, і вже цієї осени буде готова в рукописі і появиться під фірмою УНІГУ та Канадського Інситуту Українських Студій в Едмонтоні".

Цікаві були і питання про трагічну долю безпритульних: мільйони українських дітей з селянських родин, у пошуках рятунку від голоду, добившись із сіл до міст, залишилися на брукові поруч опухлих батьків, що повмирали. Потім підібрали їх і віддали до дитячих будинків, де більшість пізніше і так загинула. А ті, що стали вуличниками — безпритульними, були віддані в табори „перевиховання", де частину їх через невдачу з „перевихованням" просто влада постріляла... Ці всі жертви не увійшли до жодних статистик.

Питання: Чи цей геноцид був по всьому СССР? — Від штучного голоду постраждала теж Кубань (де більшість — українське населення) та Поволжя німців. Був геноцид також скерований проти тубільного населення Казакстану. Але ніде не було цієї тотальної заглади смертю, що на українському селі.

Чи не був голокост жидівський пов'язаний у певний спосіб з українським голокостом? — Так, дуже можливо. Гітлер старався використати український , побачивши, що Сталінові вдалося безкарно здійснити такий монументальний морд і йому „волос з голови не впав" за це, бо ніхто не погрозив йому у світі навіть пальцем, — Гітлер „набрав охоти" зробити те саме лише не з українцями, а жидами. Сталінові злочини Захід дуже швидко „забув". — Гітлер міг сподіватися, що і йому забудуть.

Яка реакція українців і неукраїнців до праці Мейса? — Дуже прихильна серед українців. Якщо ж ідеться про не-українців, то справою досліджування голоду цікавляться особливо жиди тепер, і від них д-р Мейс дістає в його праці значну підтримку.

Чи бачить д-р Мейс паралелю поміж Україною і Камбоджею? — Так. Для комуністів Камбоджі Україна була „моделем" для сумнозвісної „зміни структури" цілої нації. До деякої міри були подібні епізоди і в Китаї під час „культурної революції", хоч там не знищував ніхто села per se, як це було на Україні.

Чи дійсно і росіяни терпіли голод, як про це читаємо в російських публікаціях? — В Росії голоду не було. Щобільше: Росія мала забезпечене постачання і для прикордонних смуг вздовж українського кордону, де стояла пильна сторожа з військ „безпеки", щоб харчі не мандрували з РСФСР на Україну. Тут виразно помічалася тенденція карати якраз українську територію, а не російську.

Чи існує тепер конспірація-змова у засобах американської масової інформації промовчувати 50-річчя штучного голоду в Україні 1932-33 років? — Д-р Мейс на це питання відповів дипломатично і стримано, що йому здається, що такої конспірації нема, але значне „незацікавлення". Він проте сподівається, що українці як велика етнічна група зможуть вплинути на зміну ситуації у бажаному для них напрямі, якщо біля того солідно походять. Бо це залежить від самих українців — зацікавити своїм досвідом також західній світ. Щодо цього добрі успіхи бачить д-р Мейс в Канаді, де найголовніші періодики, радіосітка і телемережі вже уділили увагу цьому українському голокості в минулому і уділяють увагу нині чи в майбутньому. Він радить взоруватися на Канаді та самим краще вивчати свою історію.

Було ще багато питань, важливих і цікавих, на які прелеґент дав вичерпні відповіді. Із презентації цілої голодової проблеми та відповідей прелеґента були ентузіястично задоволені кілька сот присутніх слухачів, які висловилися про д-ра Мейса, як про „найбільш поінформовану про український голокост людину, американського вченого".

Після доповіді ще довго присутні обговорювали виступ д-ра Мейса, розмовляли з ним і поміж собою в час буфету-частування, про що подбала адміністрація Українського Інституту Америки.

Д-р Мейс привіз із собою з УНІГУ нове видання, 64-сторінкову книжку „Дев'яте коло пекла", спогади відомого українського етнографа і літератора з Англії Олекси Воропая, про Великий голод, англійською мовою; до книжки д-р Мейс написав вдумливу передмову. Книжку в ціні 5 дол. можна замовляти в Українському Науково-Дослідному Інституті Гарвардського університету.

Відбулася...

(Продовження зі стор. 1)

Митрополита Стефана в год. 9:45 увечері.

У нарадах Президії Секретаріяту СКВУ взяли участь: представники Церков — Владики Максим і Стефан та архипресвітер о.д-р Семен Савчук, М. Плавюк, В. Безхлібник, п-і С. Савчук, В. Кирилюк, І. Білинський, Ф. Мартинюк, В. Мазур, О. Ковальська, П. Юзик, Б. Гнатюк, С. Букшована, О. Калиник, І. Флис, Ю. Данилів, Р. Трач, Б. Долішний , Л. Філь, М. Кушпета, В. Омельченко, від КУК президент І. Новосад і І. Іванчук, О. Коваль з Бельгії, І. Равлюк з Англії та інші.

В суботу, 23-го квітня, о год. 9-ій вранці почалася ХУІ Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ, яку відкрив і нею проводив М. Плавюк.

Після молитви, прийняття порядку нарад та схвалення скороченого протоколу з ХУ Пленарної Сесії, зробленого на основі звукозапису про діяльність Президії Секретаріяту за роки 1981 та 1982 ,звітував генеральний секретар Президії В. Безхлібник. За Контрольну комісію СКВУ звітував її голова Іван Винник, який після запитів до Президії і дискусії над звітами поставив внесок прийняти звіти „з подякою для президента **СКВУ Івана Базарка й тих** всіх пань і панів, що працювали в системі СКВУ".

Пленарна Сесія схвалила бюджет СКВУ на 1983 рік, місце й час ІУ СКВУ, кількість делегатів для членських організацій, програму ІУ СКВУ, Конгресові комісії та конгресовий бюджет.

ІУ СКВУ відбудеться в Торонто в готелі Гарбор Кесл в часі від 1-4 грудня 1983 року.

ХУІ Пленарна Сесія визначила кількість делегатів для членських організацій СКВУ за таким ключем: крайові центральні репрезентації — по 20 делегатів; міжкрайові надбудови крайових організацій — по 5 делегатів; крайові організації — по 3 делегати; Католицька й Православна Церкви — по 20 делегатів; Протестантські Віроісповідні Централі — по 10 делегатів.

До Президії Підготовчого комітету ІУ СКВУ обрано президента І. Базарка та його двох заступників, І. Білинського та М. Кушпету, а на голів двох основних комісій назначено: В. Кирилюка — Організаційна комісія, і В. Мазура — Програмова комісія.

Згідно з вимогами статуту СКВУ у свій час будуть покликані статутова й номінаційна комісії.

Після прийняття нових членів, заслухання інформації сенатора П. Юзика про Сесію КПЛ і схвалення привітання для хворого президента І. Базарка, ХУІ Пленарну Сесію закінчено однохвилинною мовчанкою у пам'ять жертв голодової облоги України, молитвою і відспіванням національного гимну о год. 6:30 увечері.

Учасниками ХУІ Пленарної Сесії були члени Секретаріяту з таких країн: Канада — 31, ЗСА — 22, Англія — 1, Бельгія — 1; з Контрольної комсії — 3; крайових організацій Канади — 14; крайових організацій ЗСА — 2; преса — 8 та гості — 25.

ЗВЕРНЕННЯ

КОМІТЕТУ ПОБУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА СВ. П. МИТРОПОЛИТОВІ ВАСИЛЕВІ ЛИПКІВСЬКОМУ ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ У СВІТІ РОЗСІЯНИХ

Вельмишановні!

Минає півстоліття від часу непростимого супроти нашого народу злочину—влаштування штучного голоду червоною Москвою, в наслідок якого загинуло більше семи мільйонів українців.

З року в рік вшановуємо пам'ять наших повік незабутніх і дорогих батьків, матерів і дітей, які загинули в ті страшні, прокляті роки.

Цього року ми знову спільними молитвами вшановуємо пам'ять жертв того Великого голоду. Всеукраїнське відзначення цієї події відбудеться 15-го травня ц.р. в осередку Української Православної Церкви в Бавнд Бруку, Н. Дж., у Церкві-Пам'ятнику, збудованій у пам'ять жертв голоду.

Поруч Церкви-Пам'ятника, як символ безсмертности українського народу, будується пам'ятник св. п. Митрополитові В.Липківському, під проводом якого український народ майже з попелу воскресив свою рідну Українську Автокефальну Православну Церкву. Задум поставлення пам'ятника зродився з ініціятиви одумівської молоді, яка, разом з усією українською молоддю, є запорукою невмирущости української нації.

Вклоняючися жертвам дикого московсько-комуністичного окупанта, звертаємося до вас з проханням допомогти нам завершити будову цього пам'ятника, який своїм значенням пригадуватиме нам і нашим наступним поколінням сло ва великого Митрополита: „...Не померли для нас ті наші попередники, що свої білі кості за краще життя України склали в високих могилах..."

Майже вся підготовча праця, мистецького і будівельного характеру, вже закінчена. Вже зібрано більшість фондів... Ми вже на порозі осягнення мети! Тому ще раз звертаємося до вас стати активними співучасниками цього шляхетного задуму та своїми пожертвами допомогти закінчити це велике діло посвяченням пам'ятника у жовтні 1983 року .

Пожертви, що є звільнені від федеральних податків, просимо вислати до: Metropolitan Lypkivskyj, Memorial Fund No. 760, St. Andrew's Federal Credit Union, S. Bound Brook, N.J. 08880.

Діловий Комітет

Д-р Мейс двічі виступав в Олбані

Олбані, Н.Й. (І.Д.). — Громадський Комітет Олбанської округи для вшанування жертв голоду в Україні в 1932-33 роках спільно з місцевим Відділом Товариства Американці в Обороні Людських Прав в Україні зорганізував два виступи д-ра Джеймса Мейса з Гарварду, 26-го квітня ц.р. Заходом В. Літинського модератор радіопрограми станції WQBK на хвилях 1300 Стіф Фиц представив д-ра Мейса як совєтолога з Гарварду, що опрацьовує книжки про голод в Україні. Він поставив низку речевих запитань, що на них відповідав вичерпно д-р Мейс. Мгр А. Дурбак спитав, чому світ мовчав 50 років тому; чому американський журналіст Дюранті заперечував голод. Англійський журналіст Мекериджж назвав Дюранті великим брехуном, але він дальше фальшував інформації про СССР, вихваляючи Сталіна. Д-р Мейс відповів, що тоді була депресія у світі, тому увага була звернена на власні економічні справи. Одна людина, мабуть, жид, запитала, чи жиди й росіяни теж гинули з голоду в Україні, що д-р Мейс заперечив. Він опрацьовує книжку про голод на підставі совєтських статистичних джерел і зізнань свідків.

Заходом інж. М. Гереця історичний і східньоевропейський відділ нюйоркського університету в Олбані запросив д-ра Мейса з доповіддю про політику СССР щодо України. В год. 7.40 вечора проф. історії д-р А. Такер представила д-ра Мейса, який виголосив одногодинну доповідь, з'ясовуючи історію України в 1917-33 роках. Українці створили незалежну державу, три роки боролися, але сильніша Росія перемогла. Совєтський уряд пішов спочатку на компроміс, дозволив на українізацію, українське шкільництво, українську академію наук, але вже в 1929 році Сталін почав ліквідувати українізацію,наукових і культурних діячів. Україна ставила опір, що виходив з українського села, бази українського націоналізму. Примусова колективізація, індустріялізація вимагали машин, що їх можна була купити за збіжжя. Тому в Україні забрали все збіжжя та харчі, щоб примусити селян вступити до колгоспів. Село ставило опір, „куркулів" вивезли на Сибір, середнякам відібрали всі харчі, так що мільйони вимерли з голоду.

Годі обчислити померлих від голоду, бо ніхто їх не рахував. Подають сім, десять навіть 11 мільйонів. В совєтському переписі населення з 1929 року в Україні було 32 мільйони, в 1939 р. вже тільки 28 мільйонів. Перепис з 1937 року був такий некорисний для совєтської влади, що його сконфіскували, а співробітників перепису розстріляли як „ворогів совєтської влади". У наслідок голоду постала велика смертність, канібалізм, багато сиріт-безпритульних. Замкнено багато шкіл. Кордони між Україною й Росією були закриті для селян. В Росії не було голоду, тільки в Україні й на Кубані. Мотиви голоду були політичні, поперше політика Москви в Україні; подруге — усунути українську еліту, культурну й релігійну (ліквідація УАПЦ); потретє — здесяткувати українське село, що ставило опір совєтській владі й колективізації і горіло повстаннями. Сталін знищив понад 20 відсотків українців. Великий голод у 1933 році - це найжахливіший геноцид у XX стілітті. Чому і як це сталося, буде з'ясоване у книжці про голод, що появиться в Гарварді восени 1983 року.

Д-р Мейс відповів на кілька запитань, відтак довше розмовляв з присутніми, що його обступили. Заходом організаційного референта Громадського Комітету Є. Наболотного, жінки приготовили каву й солодке. Присутніх було 80 осіб, переважно українців, бо студентів-американців було біля 20 осіб. Обидва виступи д-ра Мейса залишили тривалі враження.

Фінансова комісія СФУЖО перед новими завданнями

Організації, а згодом референтури й комісії творяться розуміється, тоді, коли є для цього життєва потреба. Так було і з Фінансовою комісією СФУЖО у ЗСА. Світова Федерація потребувала фінансової основи. Членські внески складових організацій були невистачальними. Довелося фінансовій референтурі організувати фінансові комісії в окремих країнах наших поселень. Найдіяльніші з них дві комісії — в Канаді і в Америці, що внесли великий вклад у СФУЖО для уможливлення її праці.

Осідком Фінансової комісії на ЗСА є Філядельфія, а очолює її від самих початків відома діячка Марія Харина.

Увійшло вже в звичай, що протягом десяти літ кожного року Фінансова комісія влаштовує у співпраці з СУЖА в Філядельфії балі преси, доходом з яких фінансується у великій мірі видання „Українки в Світі" та Бюлетеня СФУЖО. З тих фондів ідуть датки і на інші важливі цілі, ініційовані Федерацією. Інша ділянка праці Фінансової комісії це справа членів-прихильників СФУЖО. Саме тепер, коли Централя СФУЖО перейшла до Торонто, Канада, весь тягар праці щодо членів-прихильників СФУЖО перейшов до Фінансової комісії в ЗСА.

Не легким завданням є подбати, щоб поширити коло членів-прихильників. Тут не можна вже стати осторонь. Треба з увагою і з подивом оцінювати діяльність тих працьовитих жінок-громадянок, які не зневірюються при різних труднощах і перешкодах, а працюють для своєї і загальнонаціональної мети: поставити працю Федерації на найвищий рівень, даючи їй матеріяльну основу, щоб українська жінка могла гідно репрезентувати інтереси України на міжнародному форумі, щоб Федерація могла забезпечити своїх делегаток відповідними матеріялами про Україну, про її питому вагу у світі, про її прагнення до волі і про жертвенність у боротьбі, про сучасних борців, що караються по тюрмах і на засланнях в СССР за українську самобутність.

Для всього цього потрібні фінанси, без них може бути тільки животіння організації. Хотілося б, щоб наші патріоти, яким дорога і близька доля всієї нашої нації, облегшили працю Комісії, щоб масово зголошувалися як члени-прихильники СФУЖО. Річний внесок дуже малий, лише п'ять долярів, члени спомагаючі - 10 дол. річно, а члени-добродії 100 дол. річно. Покищо їх ще дуже мало; це наші Владики Блаженніший Мстислав Митрополит УАПЦ; Високопреосвящений Стефан, Митрополит УКЦ в Америці, Владика Василь Лостен, Владика Роберт, о. митрат Мирослав Харина, СУК „Провидіння" і єдиний світський громадянин — д-р Микола Ценко.

Хотілося б, щоб ряди цих шляхетних жертвенних людей зросли, щоб ми мали невдовзі нагоду знову написати про нових членів-прихильників, спомагаючих і добродіїв. Тому, сподіваєчись щирого відгоміну, подаємо тут адресу касирки Фінансової комісії СФУЖО Людмили Чайківської, до якої треба посилати ті виплати: Ludmyla Chajkowska, 115 Thorndike Rd.,Philadelphia, Pa. 19115.

Наталія Пазуняк

Християнська...

(Продовження зі стор. 2)

Христового вчення витворив усупереч усім наїзникам. Можна б сказати: українські патріоти-націоналісти XX століття „доповнили український заповіт" зокрема глибоким розумінням свого обов'язку супроти своєї нації та своєю небуденною жертвенністю підняли українську визвольну справу на рівень універсалізму Христової науки. Вони кожночасно були і є готові „покласти свої душі за своїх друзів", за тих зі свого народу, і за чужинців, поневолених тим самим ворогом Бога і людства.

Ось чому гасло української молоді „Бог і Україна!" не звичайний собі заклик, але живий вислів живої віри, перетворюваний у живі діла. Український визвольний націоналізм сьогодні має справжніх героїв-мучеників, як світських, так і духовних. Цим він ідейно та морально перевищує інші національні й соціяльно-політичні рухи, а навіть стабілізовані панівні церковні установи у „вільному" й „поневоленому" світах.

ОФІЦІЙНІ ПОВІДОМЛЕННЯ З МЕХІКО говорять, що під час приготувань до відзначення свята в церкві мехіканського міста Тляпакойя вибухли бочки з порохом для фоєрверків, убиваючи 25 осіб і ранячи щонайменше 350 осіб. Від сильного вибуху завалилася залізобетонна будівля церкви, хоронячи жертви вибуху під бетонними руїнами. Причини вибуху не відомі, можливо, ними була необережність спеціялістів від штучних вогнів.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки та огляди, повинні присилати разом з двома примірниками даного твору до редакції „Свободи" також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Збори Відділу ООЛ в Елизабеті

Особливі організаційно і цікаві своїм змістом були Річні збори 4-го Відділу Організації Оборони Лемківщини в Елізабеті, Н. Дж., що відбулися 20-го лютого ц.р. Управа цього Відділу вирішила запросити на свої збори представників українських організацій, існуючих на цьому терені, щоб ще більше сконсолідувати з ними співпрацю в ділянці культури, освіти і політики. З приємністю слід підкреслити, що запрошені гості брали активну участь у дискусії і були серйозно затурбовані проблемами, що торкаються справи збереження загальної української культури у місті Елизабет, а також в його околиці. З гостей прибули: голова СУА І. Левицька; представники Відділу ООЧСУ П. Дяк і М. Федецький; секретар Відділу УНС І. Іваник. На збори загостила численна група членів відділів ООЛ з Ірвінгтону і Пассейку.

В загальному Збори, якими керував Л. Котляр, переведені на основі трьох тематичних частин: звітова, виборча і дискусійна. Змісти звітів членів Управи з діяльності невеликого і без власного приміщення (Елизабет не має українського дому) 4-го Відділу ООЛ подобався зібраним тут у залі греко-католицької церкви св. Володимира. Звітували голова Відділу І. Лишик; містоголова І. Полянський; секретар А. Моряк; фінансовий І. Васічко; організаційний М. Камінський і голова Контрольної комісії М. Кухта.

Діяльність Відділу зосереджувалась головним чином на матеріяльній допомозі усім найбільше потребуючим лемкам у Польщі чи в Україні, а також новим лемківським і нелемківським еміґрантам, звичайно українцям. Всі грошові приходи організація здобуває виключно з таких джерел, як, наприклад, забави, пікніки, різдвяні коляди тощо.

Гордістю тутешнього Відділу ООЛ є вокально-музична група „Хлопці зі Львова", яка виводиться з лемківського середовища. Групу цю заснували молоді іміґранти Славко і Володимир Завійські, які прибули сюди з України. Вони вчаться в американських інститутах, а після школи працюють і досконалять свої музичні заінтересовання та ще й знаходять вільну хвилину, щоб допомогти в організаційній і культурній праці 4-го Відділу ООЛ.

Особливу увагу заслуговують одні з головніших точок пляну праці Відділу на наступний рік, поданого на зборах, а саме: разом з іншими українськими місцевими оранізаціями докласти всіх зусиль у заснуванні більше осередків навчання української мови; нав'язати товариські і культурні відносини з іншими українськими й етнічними групами в Америці чи в Канаді; поширювати знання національної української культури, пропагувати і зберігати її за всяку ціну.

Ці шляхетні, але важкі до реалізації завдання у добі швидко поступаючої асиміляції українців в Америці, перебрала новообрана на зборах Управа Відділу в складі: І. Лищик — голова; І.Полянський - містоголова; А.Моряк-секретар; І.Васічко - фінансовий референт; Михайло Камінський - організаційний; Микола Камінський і М. Гинда - комісія суспільно-допомогова; Контрольна комісія: М. Кухта - голова,В. Матлага, В. Завійський - члени Контрольної комісії.

Іван Дацьків

Український...

(Продовження зі стор. 2)

звернув на себе увагу, та на мою думку його вершинною креацією був Юда в „На полі крови" Лесі Українки. Що до цього були поділені думки — одні були тієї думки, що я, а інші, що його найкраща роля, це Гамлет.

Як людина був високої особистої культури, гладкий у контакті з людьми обох полів. Щоправда з уваги на економію часу не тратив його на конверзацію. Пристрасно любив читати і в місцевостях де не мав, так сказати б, своєї постійної кватири, просив адміністратора про таку, де була б велика бібліотека. Поза театром обережно добирав собі приятелів. Їх не мав забагато. Мало з ким був на „ти" — в театрі і поза ним. Мав почуття гумору, та все ж ця риса не була на першому пляні. Як треба було вмів бути актором у житті. Одного разу референт безпеки в Тернополі конче хотів бачити мистецького керівника „Заграви", то Блавацький, розвідавши, що він пише якісь віршилища, зразу почав з ним розмову від того, що десь читав його поезії, в яких „зразковий спосіб версифікації, дуже добрий стиль і наявність філософсько-психологічного підложжя"; саме цими „пеанами" (читаймо буйдами) „купив" собі цього службовця до кінця польської влади.

Після прем'єри, будучи в доброму настрої, Блавацький, задоволений успіхом, часто-густо любив і пожартувати. Між іншим цікаво і дотепно розповідав про свої театральні пригоди.

Блавацький уникав алькоголю, любив спорт і спортовців. Вів себе достойно, був чесний. Та понад усе був високоідейною людиною, справжнім патріотом й оцей патріотизм мережав золотою ниткою у своїх режисерських працях.

Жаль було Блавацькому дивитися, як йому віддані актори спішать уранці із „ланчбаксами" до тяжкої, виснажливої, фізичної праці до задимлених фабрик. А й він сам не сидів у своєму кабінеті з режисерським олівцем над сценічним текстом, щоб його творчо осмислити, мистецьки вирішити, а сидів над сухою статистикою, а в мислях був йому театр, щоб не дійшов до стану статики. На превеликий жаль, після його смерти, театр до цього стану таки дійшов.

Кінчаючи цей спогад, хочеться вірити, що колись будуть належно відзначені заслуги сл.п. Володимира Блавацького для української культури.

Хай оці скромні рядки пригадають нам визначного актора і незрівняного режисера Галицької Землі в тридцятиріччя його смерти.

Денвер гостив Святослава Караванського

Заходами 38-го Відділу Союзу Українок Америки в неділю, 24-го квітня ц.р. о год. 1.30 по полудні в приміщенні залі „Аплвуд Інн" відбулась зустріч із Святославом Караванським, відомим у діяспорі поетом, ліриком, гумористом, сатириком, філологом, довголітнім в'язнем московських тюрем і примусових таборів праці. С. Караванський був засуджений за участь у визвольному русі в часах Другої світової війни на 25 років ув'язнення.

Союзянки довго і солідно приготовлялись до цієї рідкісної імпрези. Програма зустрічі, сполучена з обідом, складалася із доповіді, деклямацій, рецитацій, скетчів С. Караванського. Два рази читав свої твори автор. Присутні на залі понад 100 осіб (майже уся громада Денверу) щиро і тепло вітали шанованого гостя.

Зустріч відкрила Дарія Яворівська, яка привітала С. Караванського і присутніх на залі. Після відчитання молитви СУА та благословення трапези о. П. Смалем і після добірного обіду відбулась мистецька частина програми. Доповідь виголосила голова Відділу О. Мошинська. Союзянки власними силами відтворили частину творчости С. Караванського. А. Мосійчук продеклямувала чуттєво і відповідним до змісту тоном вірш „Рідна мово"; Н. Винич майстерно передала твір „Зустріч та лист". Як відомо, С. Караванський багато перекладає з творів чужих мистців на українську мову. Р. Гайдар прочитала у його перекладі 24 Сонет Шекспіра.

Цікавою точкою програми був вміло виконаний скетч „Досмертна ґарантія," виконали його Н. Винич і Н. Хома. Після слова нашого гостя і 10-хвилинної перерви А. Колодій і Ю. Мошенський відіграли з гумором комедію „Репетиція".

Зустріч закінчено словом С. Караванського. Присутні мали нагоду оглянути виставку картин, мисткинь членок СУА О. Мошинської, Ж. Федущак, А. Мосійчук, Р. Гайдар.

Керівник програми Д. Яворівська подякувала С. Караванському за приїзд до Денверу, щоб дати нашій громаді хвилину духової насолоди; присутнім за виїмково численну участь; союзянкам за вклад праці для старанного виконання творів автора; панству Винничам за гостину С. Караванського у їхньому домі. Зустріч мала повний успіх. Згідно з думкою багатьох осіб, це була одна із найкращих імпрез у Денвері.

Я.Я.